

ISSN 2463-8323

हन्दिर् Tiếng Việt Русский বাংলা
 Português Kiswahili ሃራሪ Français Gĩkũyũ Latvīešu
 Italiano Nederlands മലയാളം Čeština Esperanto Slovenščina
 Shqip Македонски Eesti Polski Magyar Malti te Reo Māori Myaamia
 Hrvatski አማርኛ ብሔራዊት 國語 English Español Xàràcùn العربية Lèmburgs
 Lingála lol Hmongb Tshiluba मराठी سنڌي 日本語 Liñónes 海南話 خۇس
 Pómaro Nahuatl Jèrriais Interlingue Sardu 閩語 Omuhimba ייִדיש ייִדיש Xaat Kíl
 Nyang'í Hopilávayi Melatájtól 'Ōlelo Hawai'i kana masara Lietuvių Slovenčina
 Võro Kiil ལྷོ་རྩུག་འབྲེན་ཁྱེད་ Íslenska ལ་དགས་སྐད་ Suomi Kalaaalisut Yorùbá isiZulu
 Cymraeg Паллэй мотт Interlingua Latina Luganda Kavirondo Cham'teela ታቿ፻፯
 Taetae Ni Kiribati Къумукъ Тил Ладин اللغة الصومالية ᏌᎦᎵᏂᏍᎦ Gàidhlig
 Karjalan Kieli Kaszëbsczi Jǎžək Хакас Тили Tw'ampa Română Sesotho Dansk
 Українська Қарақалпақ тили Lia-Tetun Kreyòl Ayisyen Norsk اوزبکی Yapese
 ኢንዱዮኒዝያ ቡክኑ Svensk Khoekhoegowab Ikinyarwanda ଓଡ଼ିଆ Српски Shona
 Català Kanhgág ウチナーヤマトウグチ Asụsụ Igbo Tok Pisin Faka-Tonga
 Avañe'ê Διοάντω στανιαντσαλνι Беларуская Български Romani
 Mvskoke Bega Iñupiatun Gaeilge Къэбэрдейбзэ 조선말 하영궤
 Türkçe 興化話 Sicilianu Volapük བསྟན་སྐད་ Reo Mā'ohi Deutsch
 Lakhŏtivapi Tshivenda Otiherero Hiri Motu Kendeje Ido

lĩnh vø.ínfó

Ελληνικά Occitan
Esperanto
मराठी
عربي

Montevideo, Urugvaj, 10.12.1954

ESPERANTSKO DRUŠTVO
ESPERANTO-SOCIETO
MARIBOR

www.esperanto-maribor.si

Podrobnosti so objavljene na spletni strani društva:
www.esperanto-maribor.si

Spremna beseda

Nova številka je pred vami. V to številko smo uvrstili nekaj aktualnih kakor tudi splošnih prispevkov. Poudarek smo tokrat dali predstavitvi spletnega portala **lingvo.info**, ki smo ga ob Evropskem dnevu jezikov skupaj z Društvom za evropsko zavest predstavili občanom Maribora. Dogodke, ki se nanašajo na dejavnost društva sproti objavljamo na naših spletnih straneh.

Na koncu glasila je kot po navadi dvojezičen tekst, tokrat španskega pisatelja Miguela Gutierrez Aduriza.

Bodite pozorni: elektronska verzija (pdf) glasila ima eno prednost pred tiskano verzijo - opremljena je s povezavami na splet. Treba je samo dovoliti, da se spletna stran odpre.

Evropski dan jezikov

Okaze de Eŭropa lingvo tago Europa
Esperanto Unio lanĉis la portalon
lingvo.info

Ob Evropskem dnevu jezikov je Evropska
esperantska unija predstavila portal
lingvo.info

La granda projekto kunordigata de EEU Lingvo.info estas en fina fazo de ellaboro kaj okaze de Eŭropa Lingva Tago oni lanĉis la portalon (kvankam ne ankoraŭ finpreta). Tiukaze okazis pluraj aranĝoj dediĉitaj al tiu lanĉo kaj aperis pluraj informoj pri ĝi en diversaj nacilingvaj medioj. En Maribor, unu el la partneroj de la projekto: Asocio por Eŭropa Konscio organizis publikan prezenton de Lingvo.info kune kun Esperanto Societo.

Pri la portalo kaj projekto parolis Zlatko Tišljar kaj demonstris la eblojn kiujn la portalo ofertas en la reto la 30-an de septembro. www.lingvo.info

Evropska esperantska unija (EEU) je ob Evropskem dnevu jezikov predstavila obsežen projekt, ki ga koordinira spletni portal Lingvo.info. Ob tem je bilo v različnih jezikovnih okoljih organizirano več dogodkov kakor tudi objav v različnih medijih.

Društvo za evropsko zavest, ki je eden od partnerjev v projektu, je 30. septembra v Mariboru skupaj z Esperantskim društvom Maribor organiziralo javno predstavitev portala. Slednjega je predstavil in o projektu spregovoril Zlatko Tišljar in pokazal možnosti, ki jih lingvo.info ponuja.

Zlatko Tišljar predstavlja portal lingvo.info

lingvo.info

Čas je za jezike!

Evropska unija se močno zavzema za ohranjanje jezikovne raznolikosti in edinstvenosti jezikov. To jesen bo objavljeno novo orodje za doseganje tega cilja – spletna platforma lingvo.info, ki bo dosegljiva kar v 20 evropskih jezikih. Spletna platforma bo postala inovativna in zabavna stična točka vseh, ki jih zanimajo jeziki, hkrati pa bo pomembno sredstvo za širjenje informacij o večjezičnosti in jezikovni raznolikosti na spletu. Cilj spletne strani je po eni strani informiranje javnosti o najrazličnejših temah povezanih z jeziki, po drugi strani pa motiviranje za učenje novih jezikov.

Moto Evropske unije je "Združeni v različnosti" in nikjer ni ta različnost bolj očitna kot v številnih jezikih, ki jih v Evropi govorimo. Vendar nas večina ne pozna niti vseh jezikov, ki jih govorijo naši sosedi, kaj šele, da bi poznali jezike, ki jih govorijo ljudje na drugi strani kontinenta. In kako nam gre ko pride do vprašanj kot so: "Zakaj je v nemškem jeziku toliko dolgih besed?" ali "Zakaj italijanske pesmi tako lepo zvenijo?"

Odgovor na prvo vprašanje se glasi sestavljanje besed, ki omogoča tvorbo besed kot je slavna "Donaudampfschiffahrtselektrizitätenhauptbetriebswerkbauunterbeamtengesellschaft". Odgovor na drugo vprašanje je lažje izgovoriti – najverjetneje preprosto zato, ker je v italijanskem jeziku toliko samoglasnikov.

"Evropska jezikovna dediščina je prava zakladnica, saj v neposredni bližini obstajajo najrazličnejši lingvistični fenomeni. Kot primer naj navedem slovaški jezik, ki ima formalno tri, praktično pa pozna kar štiri slovnične spole, medtem ko sosednja madžarščina spolov sploh ne pozna! Prav to raznolikost smo želeli predstaviti na naši spletni strani in jo narediti razumljivo kar najširšemu krogu uporabnikov." pravi Maja Tišljar, koordinatorica projekta lingvo.info, ki bo zagnal svojo brezplačno spletno platformo že to jesen. "S projektom bi radi prispevali k ohranitvi evropske jezikovne raznolikosti, Evropejcem, še posebej mladini, pa pokazali, da jeziki niso zgolj orodje za doseganje nekega osebnega cilja, kar nedvomno prav

tako so, temveč da so tudi zanimivi in zabavni ter da je lahko učenje jezikov samo po sebi cilj."

V projektu lingvo.info so se združili lingvisti iz vseh koncev Evrope, da bi razvili inovativno in zabavno spletno orodje za spoznavanje jezikov. Spletni portal bo v začetni fazi dosegljiv v 20 jezikih, vendar načrtujejo še naknadno dodajanje novih jezikov. Uporabniki bodo lahko brskali po Lingvopediji, kjer bodo našli opise evropskih jezikov ali pa bodo v Babilonu spoznavali osnove lingvistike. Lingvopolis bo vseboval povezave na bolj poglobljene opise jezikov in na spletni strani, ki ponujajo učenje jezikov. Mlade uporabnike bo še posebej pritegnila jezikovna igra Lingvomania, ki je bila zasnovana tako, da spodbuja odkrivanje jezikovne raznolikosti in budi zanimanje za nadaljnje raziskovanje sveta jezikov.

Raziskuj v lastnem jeziku

Eden izmed pomembnejših aspektov portala lingvo.info je po mnenju projektnih partnerjev ta, da je portal dosegljiv v mnogih evropskih jezikih, vključno z manjšimi jeziki, v katerih je na spletu na razpolago manj informacij.

"Naše izkušnje kažejo, da je v našem jeziku na spletu težko najti zanesljive informacije o jezikih EU. Podobno velja tudi za druge manjše evropske jezike. Lingvo.info bo pomagal nekoliko zapreti to informacijsko vrzel." pravi Nadezda Petrauskiene, vodja Ruskega kulturnega centra, projektnega partnerja iz Litve.

O projektu:

Cilj projekta **lingvo.info** je širjenje informacij o jezikih in promocija večjezičnosti na spletu. Končni izdelek projekta bo večjezična spletna stran, ki bo na spletu dosegljiva konec leta 2014. Lingvo.info je financiran s strani Evropske komisije in združuje 9 partnerjev iz sedmih evropskih držav. Vsi partnerji imajo številne izkušnje na področju lingvistike in prihajajo iz Nemčije, Belgije, Slovaške, Poljske, Danske, Slovenije in Litve.

Društvo za evropsko zavest Maribor

Dokumentarni film *Univerzalni jezik*

THE UNIVERSAL LANGUAGE

A DOCUMENTARY FILM BY SAM GREEN

La Universala Lingvo estas nova dokumenta filmo de Oskar-premia nomumito Sam Green. La 30-minuta filmo kaj spuras la historion de Esperanto kaj estas portreto de la hodiaŭa Esperanto-movado. En ĉi tiu pionira dokumenta filmo pri la lingvo, Green kunplektas intervjuojn kaj portretojn: kiujn li filmis ĉe pluraj lastatempaj Universalaj Kongresoj kun trezoro da neniam viditaj arhivaj bildoj pri Zamenhof kaj la frua Esperanto-movado.

La filmo ankau inkluzivas intervjuojn kun Humphrey Tonkin, Arika Okrent kaj multaj aliaj. "Mi spektis La Universalan Lingvon kun granda plezuro kaj esperas, ke ĝi sukcesas kiel ĝi meritas." diris Renato Corsetti, ex-prezidanto de la Universala Esperanto-Asocio (Italio). "Kelkaj homoj en Kopenhago sin esprimis, ke oni devintus fari pli propagandecan filmon. Ili ne komprenas, ke

objektiva filmo estas pli forta."

Univerzalni jezik je nov dokumentarec nominiranca za Oskarja Sama Greena. 30-minutni film raziskuje zgodovino esperanta in je slika današnjega esperantskega gibanja. V tem pionirskem dokumentarcu o jeziku, Green niza intervjuje in portrete, ki jih je posnel na

več nedavnih svetovnih kongresih z zakladom še nikoli videnih arhivskih posnetkov Zamenhofa in zgodnjega esperantskega gibanja.

Film vključuje tudi intervjuje s Humphreyem Tonkinom, Ariko Okrent in mnogi drugi. Renato Corsetti, nekdanji predsednik Univerzalne esperantske organizacije (UEA), pravi "Gledal sem film *Univerzalni jezik* z velikim veseljem in upam, da mu uspe, kot si zasluži. Nekateri ljudje v Kopenhagnu so izjavili, da bi bilo treba posneti bolj propagandni film. Ne razumejo, da je objektivni film močnejši."

Film z naslovom *Universala lingvo* ni tako slab, kakor je problematičen njegov naslov. Avtor očitno ne pozna zgodovine filozofskih prizadevanj za sestavo univerzalnega jezika, kakor to poznamo že pri Platonu, predvsem pa pri Descartesu in Leibnizu. Univerzalnost tu ne pomeni splošne razširjenosti po svetu, kakor to velja za Zamenhofov esperanto, ampak iskanje možnosti, da bi jezik sam kot struktura in univerzalno semantično polje lahko izrazil celoto bivajočega in bil tako odslikava vsega, kar obstaja. To pa nikakor ni ista ideja, kakor iskanje možnosti za vsem dostopno mednarodno sporazumevanje na osnovi zahteve jezikovne pravičnosti, kakor imamo to pri Zamenhofu. O tem je pisal tudi italijanski pisatelj in jezikoslovec Umberto Eco v svojem delu *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea* (1993), izdano tudi v esperantu: *La serĉado de la perfekta lingvo en la eŭropa kulturo* (1996) in v slovenščini: *Iskanje popolnega jezika v evropski kulturi* (2003), kjer je avtor naklonjeno obdelal tudi esperanto, čeprav z zastarelimi podatki in z nekaj za tako znamenitega avtorja začudljive površnosti.

Vinko Ošlak

Novi učbenik esperanta

Železničarsko esperantsko društvo je izdalo novi učbenik esperanta
- za železničarje in druge.

Zakaj se učiti esperanta - in zakaj pri železničarjih?

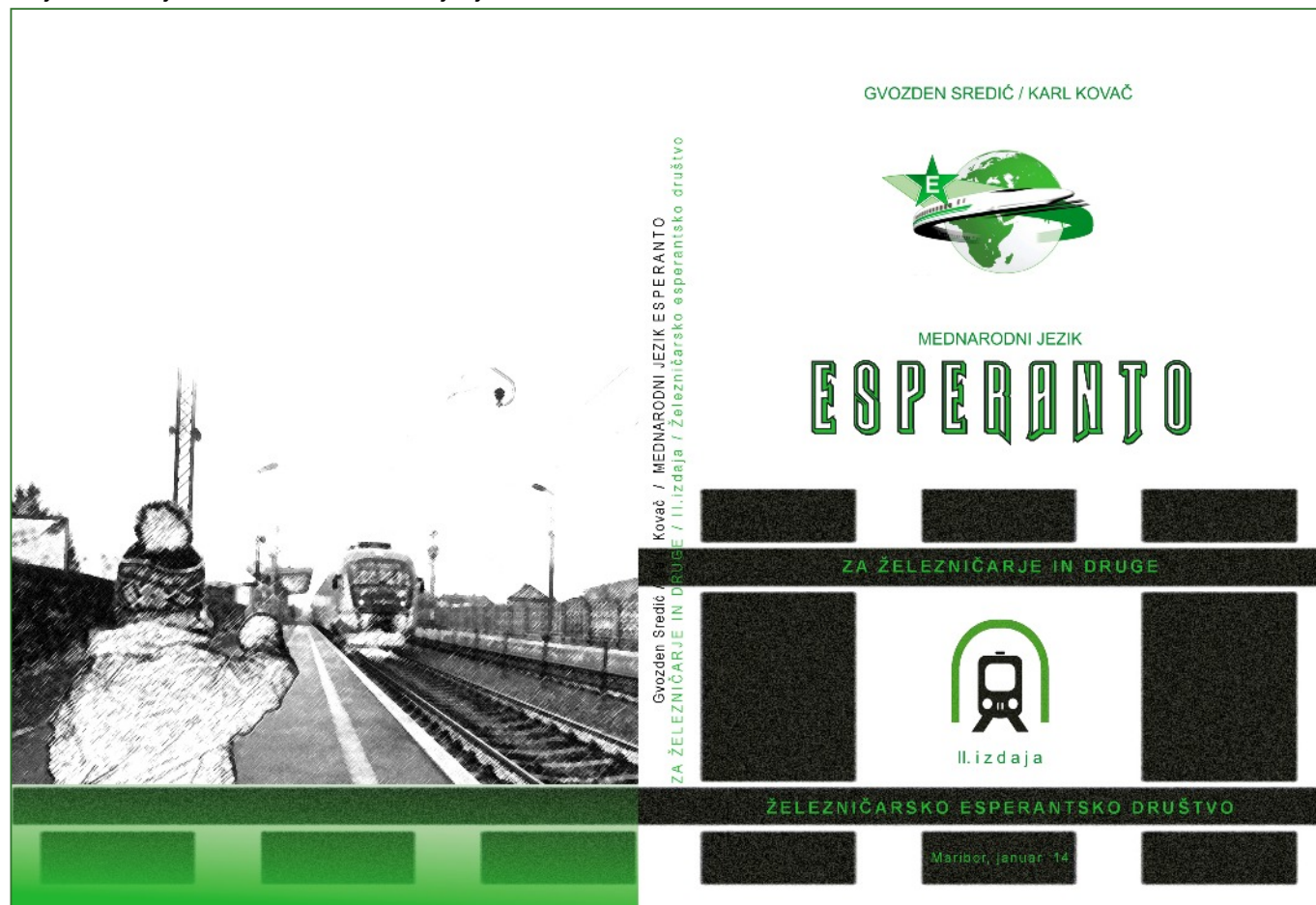
Knjige imajo res svoje usode, kakor pravi latinski rek *Habent sua fata libelli* izpod peresa rimskega gramatika Terencija. Ko sta mi esperantska somišljenika gospod Karl Kovač in gospod Jovan Mirkovič pred leti ob kavi pripovedovala, da načrtujeta ponatis nekoč med slovenskimi esperantisti tako priljubljenega učbenika srbskega avtorja mag. Gvozdena Srediča, sem, bodi odkrito povedano, zmajeval z glavo. Ne, ker bi imel o učbeniku samem slabo mnenje, prav nasprotno, pač pa, ker se mi je zdelo, da v času, ko evropske države razen pametnejše Švice, Švedske, Norveške in mogoče še katere, naravnost tekmujejo, katera bo ukinila več železniških prog in vsem gospodarskim in okoljskim, da ne rečem humanističnim študijam in spoznanjem navkljub, največje breme prometa preložila na najbolj sporno in že kratkoročno, kaj šele daljno ročno škodljivo področje cestnega in letalskega prometa, mogoče ni najbolj smiselno v remizo starih lokomotiv in odsluženi vagonov odstaviti še jezik, za katerega neinformirana javnost vse bolj meni, da je bil nekoč, ko so bili ti ljudje še mladi, res

še kar prisoten v časopisih in na radiu, da pa danes o njem ni nič več slišati, čeprav, tako rečejo, ideja sama po sebi sploh ni tako slaba.

Ko pa sem začel spremljati trmasto vztrajnost in odločenost obeh slovenskih esperantistov - in koliko dobrih reči je v svetu nastalo zaradi prav take trme in koliko jih je propadlo, ker so dobri argumenti sicer obstajali, prav te trme pa ni bilo - sem začel premišljati, ali se nemara v svoji presoji vendarle ne motim.

Ko pa me je urednik priprav za ponatis gospod Karl Kovač zaprosil, da bi prevzel nalogo recenzenta v smislu jezikovnega pregleda tako slovenskega, kakor tudi esperantskega besedila, pa tudi pregleda reči, ki jih je v povsem novih političnih, gospodarskih, tehničnih in kulturnih okoliščinah treba posodobiti oz. jih zamenjati z ustrežnejšimi, sem se v stvar globlje zamislil in v primerjanju presenetljivih analogij med železnico in mednarodnim jezikom našel neverjetne in globoko segajoče vzporednice, ki, tako se mi zdi, tudi ta ponatis starega dobrega učbenika za železničarje, ne le opravičuje, temveč ga naravnost priporoča.

Železnica temelji na skrbno premišljenem prostorskem, časovnem, disciplinskem, moralnem in nazadnje tudi

Platnice esperantskega učbenika

ceremonialnem redu, ki v prometni režim na železnih tračnicah vnaša neko stalnost, rednost, zanesljivost in ne nazadnje slovesnost in usodnost, kar ima za posledico, da so železniške postaje, kakor tudi potniški vagoni hvaležna prizorišča svetovne literature, česar o drugih prometnih sredstvih in sistemih v tej globini ni mogoče trditi. Ana Karenina ruskega literarnega velikana Tolstoj se ne vrže pod avtobus, ampak pod vlak!

Esperanto temelji na skrbno premišljenem slovničnem, leksikalnem, fonetičnem, pravopisnem in posebnem moralnem redu, ki v mednarodno pogovorno in pisno komunikacijo vnaša na pravni in moralni ravni enakopravnost in enako spoštovanje vseh narodov, njihovih kultur in jezikov, na ravni jezikovne izraznosti dotlej še ne slišano in brano jasnost in preciznost v izražanju, na ravni ekonomije in racionalnosti pa preprosto in vsakemu, tudi nešolanemu človeku dostopno elegantno rešitev svetovnega in lokalnega jezikovnega vprašanja z najnižjim vložkom na stroškovni in največjim izkoristkom na pridobitni strani.

Elektrificirana železnica je s svojo pogonsko tehniko in s svojo ekonomičnostjo prevoza za človeku ugodno okolje daleč najbolj prijazna prometna rešitev, ki se je kdaj domislil človekov inventivni duh. Esperanto je s svojo logično in zato lahko priučljivo zgradbo za človekovo sporazumevanje daleč najbolj dognana in dokazano učinkovita rešitev, ki se pred svojim zgodovinskim prednikom, srednjeveško latinščino, ki je bila praeperanto tistega časa, odlikuje po tem, da je zlahka dostopen slehernemu prisebnemu človeku in ne samo najvišje izobraženi eliti, kakor je to bilo z latinščino.

Bistvena prednost vožnje oseb z železnico je možnost in naravnost vabljenost za medsebojne stike in pogovore potujočih, česar pri drugih oblikah prometa ni mogoče zaznati. Na vlaku je mogoče brati, se učiti, opravljati razna dela; v vagonih in kupejih se rojevajo znanstva, prijateljstva, ljubezni, a tu se odločajo tudi dramatične usode. Resnično potovati je pravzaprav mogoče samo s konjsko vprego ali z železnico. Vse drugo je kvečjemu znosno naglo premikanje s kraja na kraj, a nikakor ne resnično potovanje. In bistvena prednost mednarodnega jezika esperanta je v tem, da ta jezik nima nacionalnega, političnega, svetovnonazorskega ali religijskega gospodarja, kakor ga imajo nacionalni jeziki, ampak je enako blizu ali enako daleč vsem. Naj govori človek kak tuj jezik še tako podkovano z dobrim poukom, to nikoli ne more doseči sproščenosti in naravnosti, s katero se pogovarjajo med seboj uporabniki mednarodnega jezika. Slovenec je v angleščini, ruščini, francoščini itd. lahko le dobro pripravljen gost, a vedno le gost, nikoli ne enakopraven stanovalec in domačin.

V esperantu so vsi obenem gostje in gostitelji, vsi tujci in domačini hkrati. Zato je resnična mednarodnost mogoča samo v tem jeziku, z rabo velikih svetovnih jezikov jo je mogoče le zasilno simulirati. O tem se lahko prepriča vsak obiskovalec tim. mednarodnih forumov, kjer resnično diskutirajo samo tisti, ki govorijo angleščino od otroških let, drugi pa kvečjemu berejo s papirja ali pa se izražajo zelo okorno in nikakor ne enakovredno tistim, ki jim je angleški jezik materinščina. Kakšne posledice ima to prav v političnih pogovorih in njihovih rezultatih, lahko z žalostjo spremljamo vsak dan na televizijskih ekranih in na časopisnih straneh.

Ni dvoma, jezik svetovnega turizma je hudo poenostavljena angleščina, ki bi ji v resnici morali reči pidgin. Jezik resničnega svetovnega popotništva, kjer popotnik ne preteče nekaj izbranih znamenitosti z nervoznim fotografiranjem prizorov, ki jih doma nikoli ne bo utegnil gledati, ampak stopi kot gost v dom svojega jezikovnega somišljenika, kakor se esperantisti med seboj naslavljam, pa je Zamenhofov esperanto. In če se turist najraje vozi v letalu, avtobusu ali osebni avtomobilu, pa se resnični popotnik najraje pelje, če po kopnem, z železnico, če prek morja, s potniško ladjo - in tudi ladje so vedno navdihovale velike literarne in v našem času tudi filmske umetnine. Sam sem pred leti prevedel odličen življenjepis Gandhija izpod peresa esperantskega klasika Edmonda Privata, ki se je z Gandhijem na francoski obali vkrca na ladjo in se potem nekaj mesecev z njim vozil v Indijo, ga tako dodobra spoznal, se z njim ure in ure pogovarjal in iz tega napisal eno najboljših, čeprav ne tako obsežnih Gandhijevih biografij.

Ja, menim, da je prav imenitna zamisel, ponatisniti ta dobri stari učbenik Gvozdena Sredića - eno srečnejših stvari, porojenih v okoliščinah in duhu nekdanje velike države Jugoslavije.

*V Celovcu, decembra 2013
Vinko Ošlak*

Ob izdaji učbenika esperanta za železničarje

Zgodba je preprosta.

Z učbenikom Gvozdena Sredića v prevodu Mire Lipičar sem se seznanil pred dvema letoma. Zaradi enostavnega, priljudnega podajanja snovi in zanimivih ilustracij me je takoj navdušil. S predsednikom društva Mirkovičem sva se dogovorila, da ga prepisem ob hkratni nujni posodobitvi vsebine. Pri tem sem videl dvojno korist, učbenik bomo potrebovali in hkrati sem obnavljal znanje esperanta. Prepisal sem ga v prvi polovici lanskega leta. O možnem recenzentu in natisku smo se dogovorili na občnem zboru društva v juniju. S timskim delom ekipe smo pričeli konec leta, ko je g. Vinko Ošlak, kot recenzent, našel svoj dragoceni čas za našo stvar. Njemu in oblikovalki knjige Andrei gre zahvala za strokovnost in potrpežljivost, saj so nama z urednikom manjkale izkušnje za založniško delo. Srž problema leži v podrobnostih in doslednosti odpravljanja pomanjkljivosti.

Posebna zgodba je bilo nastajanje slovarja, ki ga je Mirkovič močno razširil s strokovnimi železniškimi izrazi in zato v tim vključil strokovnjaka s tega področja. Zaradi drugih obveznosti nas je sredi nastajanja slovarja Vinko Ošlak moral zapustiti in ko smo že skoraj omagali, nam je s trdim delom celega tima vendarle uspelo pripeljati zgodbo do konca tako, da smo bili z izdelkom vsi zadovoljni. Posebna zahvala gre sponzorjem, ki so nas pri izidu knjige primerno podprli. Prvi odzivi bralcev so spodbudni in upajmo, da se bo vsaj nekaj ljudi naučilo esperanta iz tega učbenika. To bo pomenilo, da naše delo ni bilo zaman.

Karlo Kovač.

Ali je esperanto lahek in preprost?

O dilemi ali je esperanto jezik, ki se ga lahko zlahka (na)učimo objavljamo razmišljanje Jouko Lindstedta (pogledati je treba spodnjo povezavo) s spletne strani *Libera folio*, Zlatka Tišljara in Vinka Ošlaka, ki se med drugim nanaša tudi na objavo: <http://www.liberafolio.org/2014/cu-esperanto-estas-simpla-kaj-facila>

Saluti Registri

SENDEPENDA MOVADA BULTENO

Serĉi

Hejmo
movado
en la reto
kulturo
vidpunkto
kolofono
subtenu

Vi estas ĉi tie: [Hejmo](#) / [2014](#) / Ĉu Esperanto estas simpla kaj facila?

Ĉu Esperanto estas simpla kaj facila?

de Redakcio — Laste modifita: 2014-05-15 13:29

Oni ofte asertas, ke Esperanto estas simpla kaj regula lingvo, kaj pro tio facile lernebla. Multaj esperantistoj povas propraspekte atesti, ke ili pli rapide atingis funkciantan lingvoscion en Esperanto ol en aliaj novaj lingvoj. Sed multaj lingvistoj diras, ke ĉiuj lingvoj estas same komplikaj. Jouko Lindstedt rakontas, kial.

Se oni montras gramatikon aŭ lernolibron de Esperanto al iu ordinara ne-esperantisto, ne estas malfacile konvinki tiun, ke Esperanto vere aspektas pli simpla ol tiuj fremdlingvoj, kiujn la ne-esperantisto konas el la lernejo, kaj ke ĝi tial certe estus ankaŭ pli facile lernebla. Sed se vi provas fari la samon al lingvisto, tiu eble kuntiras la brovojn kaj restas nekonvinkita. Tamen la lingvisto, kiel specialisto, ja devus vidi la faktojn pli bone ol la ordinarulo. Kio okazas – kial la lingvisto ŝajnas vidi malpli bone?

Se vi insistas, la lingvisto klarigas, ke facileco estas relativa afero kaj dependas de tio, kiu lernas la lingvon: ĉu infano aŭ plenkreskulo, ĉu iu kies denaska lingvo similas al la lingvo lernata aŭ iu kies denaska lingvo estas tute malsimila. Vi povas koncedi, ke la vojo de eŭropano al Esperanto povas vere esti pli mallonga ol tiu de ĉino aŭ japano, sed tamen: Esperanto ja havas simplan strukturon kaj estas tial ankaŭ por ĉino pli facila ol, ekzemple, la angla (verŝajne vi uzus ĝuste tiun ekzemplon). Sed se vi estas malbonŝanca, la lingvisto eĉ ne kredas, ke unu lingvo povas esti pli simpla ol alia! Kiel tio eblas?

La ĉina signo biáng (speco de pastaĵo) estas eble la plej komplika skribosigno plu uzata.

Novaĵoj

Lingvo.info proksimiĝas al lanĉo

Forpasis Evaldo Pauli

Malmultaj aliĝis al la Bonaera UK

Fajro en domo de Zamenhof

Arkivo de Scienca Revuo 1949-2013 – legebla en la reto

Pli...

Lastaj komentoj

Nicole on Bildstrio pri denaskuloj aperis en la angla

Ĝaŭ Ĉaŭ on Filipinaj esperantistoj en parado de geja fiero

La afero estas kompleksa kiel ĉio homa.

Ĉiun lingvon eblas dividi je lingvaj niveloj. Ekz. baza lingvo (iu limigita lingvo sufiĉa por turisma uzo aŭ lingvo inter malgrandaj infanoj kelkjaraj. Tiu estas kutime iu nivelo de proksimume 1000 morfemoj kaj la plej oftaj gramatikaĵoj.

Tiun eblas lerni relative rapide sed tre diverse de lingvo al lingvo. En tiu nivelo Esperanto postulas esence malpli da laborforto kaj lernotempo ol iu ajn eŭropa nacia lingvo.

Flua lingvo. Ni diru ke tio estas nivelo kiun devas koni mezlerneĵano kun 3-4.000 aktive uzataj vortoj kaj 10.000 pasive kaj preskaŭ la tuta gramatikio kun multa aktiva praktiko. Tiu lingvaĵo signifas ke homo devas povi skribi kaj legi librojn beletrajn kaj paroli pri ĉiu temo averaĝnivele. Supera lingvaĵo estas tiu kiun devas koni fakuloj pri lingvoj (verkistoj, tradukistoj, sciencistoj kaj profesoroj kiuj devas kapabli prelegi en lingvo riĉa kaj forte ekspresiva perfekta lingvo.

Ĉiu posta nivelo estas multoble pli malfacila ol la antaŭa nivelo kaj tio validas same por Esperanto, sed la diferenco

inter necesa peno (lernotempo) por akiri la sekvajn nivelojn ĉiam pli mlagrandas inter la nacia lingvo kaj Esperanto.

Se la diferenco por la unua nivelo inter Esperanto kaj la kroata estas dudekoble, en la dua nivelo ĝi estas dekoble, en la tria nur triokoble kaj en la fina perfekta nivelo ne ekzistas la diferenco, ĉar neniu regas perfekte iun ajn lingvon. Ne nur tial ke ĉiuj el ni faras erarojn eĉ en la gepatra lingvo (ankaŭ lernita en lernejoj kaj la kono dependas de tio kiom diligenta vi estis en la lernejo), sed ankaŭ tial ke neniu lingvo estas finita, ĉiuj daŭre evoluas, kaj oni ne povas koni ĉion.

Tiusence eblas aserti ke la bazan nivelon de Esperanto, ekz. tiun kiun konstatis mia esploro pri morfemfrekvenco de parolata Esperanto el kiu evidentiĝis ke iom malpli ol 500 morfemoj kovras 95% de la parolata korpuso, eblas vere lerni multoble pli rapide ol aliajn lingvojn kaj do ke Esperanto por atingi la plej necesan komunikkapablon estas facila lingvo.

Kial tio eblas? Ĉar lingvoj kiel socia fenomeno daŭre evoluas depende de la socio kiu ilin uzas. Se iu socio (tribo aŭ popolo) longe ekzistas, ĝi mem komplekse evoluis kaj havas multe pli kompleksajn bezojn ol en frua fazo de sia ekzisto. La diferencon faras ankaŭ la grandeco de grupo. Ju pli granda, des pli da bezonoj ĝi havas. Usona angla posedas jam proksime al miliono da vortoj ĉar ĝi evoluigis amasegon da komunikbezonoj en ĉiu-specaj industrioj kaj sciencoj, dum malgrandaj nacioj ne povas havi ĉion tion pro ekonomiaj kialoj. Slovenoj ne produktas elementojn por komputiloj kaj ne havas la proprajn vortojn por multegaj detaloj kiujn bezonas la produktantoj.

Sekve ĉiu lingvo estas sufiĉe bona por la socio kiu ĝin uzas kaj mem evoluas.

Ĉiu lingvo en sia historia komenco estas sistemo de reguloj gramatikaj per kiuj oni reguligas la semantikajn rilatojn inter vortoj en frazoj. Tiuj reguloj estas komence senesceptaj kaj tion pruvas komenca lingvo de etinfanoj kiuj kreas mem sian lingvon uzante regulojn sen esceptoj. Ankaŭ en ĉiu lingvo oni trovas partojn tre regulajn kiuj evidente ie konserviĝis sufiĉe bone, ie ne. Mi ĉiam citas ekzemplon de la slovena, kiu havas preskaŭ la saman regulecon rilate la korelativan tabelon kiel Esperanto. Do tiusence ĝi konservis la simplan prasistemon, kvankam en aliaj aferoj ĝi tre komplikiĝis.

Kial en la postaj fazoj lingvaj reguloj komplikiĝas, nome daŭre eniras la lingvojn esceptoj de la reguloj? Pro simpla kaŭzo. Daŭre eniras lingvojn novaj vortoj kaj ĉiam pli ofte novaj fortoj kolizias kun reguloj rilate sian distingecon. Ekz. ni diru hipoteze ke en komenco de la kroata ne ekzistis la vorto "kostim" (kostumo), sed ekzistis la vorto

"kost" (osto). Laŭ la reguloj oni deklinacias tiun vorton kaj "kostima" estas "per ostoj". Sed kiam eniris la lingvon la vorto "kostim" (oni ĝin pruntis el alia lingvo), la vorto "kostima" signifas "de kostumo". Jen kolizio de distingo. Du vortoj uzantaj la saman deklinacion subite ne plu distingiĝas forme kaj tio malbone influas al la baza lingva funkcio: kompreno. La lingvo povas: toleri tion kaj devigi la parolanton serĉi komprenon el la kuntekso aŭ enkonduki gramatikan escepton kaj ŝanĝi la finaĵon de genitivo por la nova vorto.

Ju pli longe evoluas iu lingvo, des pli da distingaj kolizoj ekestas kaj des pli da esceptoj de reguloj en gramatiko.

La samo okazas ankaŭ en Esperanto. Pro tio eniras la lingvon ĉiam pli da neologismoj por ne paroli pri geografinomaj sufiksoj kaj regulesceptoj: Burundo, Brazilo, Kroatio, Slovenio, Italujo, Francujo, Afganistano, Turkmenistano...

Se Esperanto iĝus ekz. lingvo de organoj de EU en ĝin devus eniri amaso da novaj terminoj bezonataj en administracio, juro, armeo, ktp kiuj kolizius kun la nun ekzistantaj vortoj. Por ne ŝanĝi gramatikajn regulojn oni klopodos ŝanĝi la vortojn sed fojfoje enkonduos ankaŭ gramatikajn esceptojn... ĝi iĝos ĉiam pli malfacila en sian dua kaj tria niveloj.

Konklude: Reklamante la simplecon kaj facilecon de E, ni pravas nur kondiĉe: Ĝi estas evidenta kaj senduba en la plej baza nivelo, sed por povi esti verkisto aŭ universitata profesoro kapabla prelegi pri fakaj demandoj kaj esprimi sin adekvate bone kiel en la nacia lingvo oni devas longatempe lerni kaj studi kaj uzi ĝin, simile multe kiel aliajn lingvojn.

Zlatko Tišljar

Tako finiski avtor Jouko Lindstedt, kakor tudi Zlatko Tišljar imata prav glede relativnosti težavnosti ali lahkosti učenja kakega jezika. Oba pa sta ujetnika evolucionizma, ki ima konsekvence tudi za razumevanje jezika, zato vsem očitnim dejstvom navkljub iščeta evolucionistične pojave v jeziku. V resnici pa naši jeziki ne postajajo vedno bolj komplicirani in natančno razlikujoči, pač pa ravno narobe, vedno bolj poenostavljeni. Lep primer za to je prav angleščina, ki je razen saškega rodilnika izgubila vseh 7 nekdanjih sklonov, če govorim samo o samostalniku. Najbolj »razvit« slovenski jezik je tako bolgarščina/makedonščina, ki je prav tako izgubila deklinacijska obrazila in sklanja podobno kakor sodobni romanski jeziki in angleščina, medtem ko slovenščina s svojo dvojino, torej finejšim razlikovanjem, in s svojimi kompliciranimi sklanjatvami in spregatvami, ki tujcu trgajo živce, velja za značilno arhaični jezik med slovanskimi. Tudi že hitra primerjava tega, kaj je nastalo v starih, bogato razčlenjenih jeziki, in kaj danes, takoj pove, da nimamo opraviti z jezikovnim progresom, ampak z jezikovno regresijo. Jezik se ni začel z opičjimi kriki, kakor menijo evolucionisti, ampak se bi kmalu tam končal, če bi človeška prihodnost še imela na voljo toliko časa. Ruski nobelovec Solženicin je v ameriškem ekzilu, ko ga je

tovariš Brežnjev izgnal iz SZ (kar je bil že hud napredek, saj bi ga Stalin dal preprosto umoriti), proučeval usodo ruskega jezika v času komunizma. Samo v teh 70 letih je ta jezik izgubil približno polovico svojega slovarja, predvsem pa eleganco svoje stilistike, ki je tako značilna za veliki ruski roman 19. stoletja. Tudi s slovenščino ni veliko drugače, le da tega ne raziskujejo.

Oba pa spregledata nekaj bistvenega. Jezik je lahek ali težek za učenje predvsem glede na tip človekove inteligence. Ena funkcija, namreč višja, je namenjena logičnemu mišljenju. Druga, nižja, je namenjena spominjanju in hitremu iskanju po plasteh spomina. Angleščina temelji na dobrem spominu, saj z logiko tu ne prideš daleč, ko je vse bolj ali manj stvar tradicije, ne pa slovnične logike.

Prav nasprotno pa je Zamenhof svoj jezik postavil na logiko in tako močno razbremenil spomin, kar imajo esperantisti preuranjeno za veliko olajšavo pri učenju. Pozabijo namreč na preprosto dejstvo, da ima večina ljudi relativno dober spomin, zato se tudi snažilka, če pride v drugo državo, to sem sam doživljal v Avstriji, presenetljivo hitro in dobro nauči novega jezika, čeprav pride brez vsake šolske podlage.

Zelo malo pa je ljudi, ki bi res znali logično misliti, sicer evolucionizem, ki nima za svoje trditve niti enega dokaza, ne bi bil tako široko sprejet, kakor je bila nekoč enako široko sprejeta napačna Ptolomejeva doktrina, in to za več kakor 1000 let. Za večino ljudi je torej jezik, ki temelji na spominu, lažji (kakor angleščina) od jezika, ki temelji na logiki (kakor latinščina, grščina ali esperanto). Povprečen človek se lažje nauči sto izjem in nepravilnih oblik, kakor pa dveh ali treh logičnih pravil in njihove uporabe. Preden človek izreče angleški stavek, mora seči po spominu – in za večino to ni hud problem. Preden človek izreče esperantski stavek, mora seči po logiki, ta pa je za veliko večino huda težava ali sploh nemogoča.

Kako sicer razložiti dejstvo, da mnogi prekaljeni esperantisti z zahoda še vedno ne znajo uporabljati akuzativa, Slovani pa imamo večne težave s preprostim členom »la«...

Vsaj zame je sklep nedvomen: esperanto vsaj ni lažji od drugih jezikov, čeprav si je v njem treba zapomniti veliko manj reči, mogoče pa je celo težji. Zato bi se tudi pri esperantski propagandi ne bi bilo pametno sklicevati na njegovo domnevno lahkoto učenje. Prvič, ker to ni res, drugič pa, ker mu to nikakor ne dviguje ugleda. Če ljudje verjamejo, da je esperanto otročje lahek, kakor smo navajeni zavajati ljudi, potem bodo na ta jezik tudi gledali kot na nekaj otročjega, ne pa odraslega in zahtevnega. Kdo pa se že hoče učiti nekakšnega otročjega poljezika?

Tu pa dodajam prevod iz graškega biltena Voko el Stirio, št. 334, okt. 2014, ki bi ga bilo mogoče dobro objaviti, saj ljudje kar naprej sprašujejo, koliko ljudi govori naš jezik.

Vinko Ošlak

Facebook in število govorcev esperanta

Na informativni strani facebooka o esperantu je mogoče najti informacijo, da govori esperanto 350.000 uporabnikov facebooka. Kaj to število pomeni? To število pove, da je teh 350.000 oseb bodisi v svoji nastavitvi jezika izbralo esperanto, ali pa so v svojem profilu navedli, da ta jezik govorijo. Tako prvič razpolagamo z neko zanesljivo statistično vrednostjo, koliko ljudi govori esperanto. V tej vrednosti pa seveda niso zajeti vsi tisti, ki v svojem profilu niso navedli nobenega podatka o jeziku, in teh ni malo. ker pa samo majhen del ljudi nasploh in tako tudi esperantistov sploh uporablja facebook (kaka osmina), je tako treba to število pomnožiti z osem, da bi tako prišli do skupnega števila ljudi, ki govorijo esperanto po vsem svetu. Ocenjevano število dveh milijonov esperantsko govorečih tako prvič dobiva statistično potrditev in je tako realistično.

Če izhajamo iz tega, da od teh dveh milijonov esperantsko govorečih le kakih 10.000 oseb ima esperanto za svojo materinščino in si ob tem ogledamo statistiko jezikov glede na število govorcev tujih jezikov, potem se znajde esperanto dejansko takoj po portugalsščini in pred japonščino na 11. mestu med vsemi jeziki na svetu. In če sestavimo listo po rangih na podlagi kriterija »naučeno kot tuj jezik in z obvladanjem na ravni materinščine«, tedaj lahko potolaženi izhajamo iz tega, da je glede tega esperanto na prvem mestu, saj imamo celo pri jeziku, ki ga daleč največ poučujejo, angleščini, komaj kaj ljudi, ki bi ta jezik kot tuj jezik tako dobro obvladali, kakor lastno materinščino.

La ĉina signo biáng (speco de pastaĵo) estas eble la plej komplika skribosigno plu uzata.

Kitajski znak biáng (vrsta testenin) je morda najbolj zapletena pismenka ki je v rabi.

(Iz teksta Ĉu Esperanto estas simpla kaj facila? s spletne strani Libera Folio, kjer je napisan prispevek.)

WikiTrans

Izumitelj programa za samodejno prevajanje v esperanto - profesor Eckhardt Bick iz južno Danske univerze je v Hrvaški zvezi za esperanto v Zagrebu predstavil svoj "stroj" in opisal njegovo delovanje, kako je z njim kvalitetno in v kratkem času prevedel vse prispevke Wikipedie iz angleškega jezika v esperanto. Tako je esperanto postal jezik z največ wikipedijskimi prispevki (trenutno 4,412.172).

Eckhardt Bick v Nemčiji rojen (16.7.1958) esperantist. Študiral je medicino v Bonnu. Sedaj je zaposlen kot raziskovalec v računalniški lingvistiki. Bil je aktiven v mladinskem esperantskem gibanju v Bonnu ter v *Nemški esperantski mladini*. Po poroki z Danko z družino živi na Danskem.

Na obisku v Zagrebu je ob predstavitvi svojega projekta na katerem dela od leta 2010 izjavil, da je na Wikipedii v esperantu, zahvaljujoč njegovemu prevajalskemu "stroju", napisano več prispevkov kot v angleškem jeziku.

To je utemeljil s podatkom, da se na Wikipedii (*Vikipedio*) sedaj nahaja okoli 4,350.000 prevedenih prispevkov v esperanto poleg približno 200.000 izvirno napisanih v esperantu. Tako lahko rečemo, da esperanto ni jezik zgolj za uporabo v prostem času, temveč je tudi jezik za komunikacijo na različnih področjih življenja in znanosti.

S projektom želi približati informacije na Wikipediji ljudem, ki ne znajo dobro angleško. Program najde prispevke ki jih Wikipedija ne more, je med drugim omenil Dr. Bick. Pri prevajanju je precej natančen, manjši del se popravlja. Tako olajšuje delo tudi prevajalcem.

Esperantist in založnik Damir Mikuličić je potrdil, da je rezultat strojnega prevajanja res zelo visoke kakovosti. Le redko je možno zaslediti, kot je dejal, kakšen "simpatičen nesmisel", kar za dobrega urednika ni problem.

Projekt strojnega prevajanja ima tudi nezanemarljivo komercialno komponento: prevajalci bi potrebovali za

prevajanje v esperanto treh milijard besed, kolikor jih ima angleška Wikipedia, približno šest milijonov delovnih ur. Ocenjujejo da bi stroški znašali 700 milijonov evrov.

Srečanje esperantskih piscev in prevajalcev

Zadnih 12 let se vsako leto v majhnem naselju Hraščina v hrvaškem Zagorju pod okriljem Hrvaške esperantske lige in gostiteljice Spomenke Štimec odvijajo mednarodna srečanja esperantskih piscev in prevajalcev.

Renkontiĝo de esperantlingvaj verkistoj kaj tradukistoj en Zagorje

La 12an foje okazis en Hraščina, Zagorje en la bieno Njeguš la 12a Renkontiĝo de verkistoj kaj tradukistoj, la 3-taga literatura aranĝo dum kiu verkistoj kaj tradukistoj renkontas sian publikon. La aranĝon finance subtenas Ministerio pri kulturo. Dum la unua tago la verkistoj diskutas inter si kaj la lastan KEL organizas por ili ekskursojn. La ĉi-jara ekskurso gvidis al Varaždin kaj helpis ĝin organizi Stanko Rukelj.

La bieno Njeguš

La publika tago okazis la 13-an de septembro en Hraščina, eta vilaĝo norde de kroata ĉefurbo Zagrebo kien alveturis la gastantaj verkistoj kaj la publiko. La programon organizis Kroata Esperanto-Ligo kaj Esperanto-Societo Trixini. La ĉi-jara renkontiĝo estis la plej granda laŭ la nombro de partoprenantoj: alvenis okdeko da homoj el Pollando, Hispanio, Slovenio, Serbio, Litovio kaj Kroatio. La ĉefgasto estis unu el la kvar bardoj de la ibera skolo: Miguel Gutiérrez Adúriz (artista nomo: Liven Dek). Li parolis pri sia verkaro, pri la ibera sloko kaj aparte pri liaj lastaj verkoj. Tio estis la unua renkontiĝo kun verkisto el tiu regiono kaj ĉiuj tre ĝuis ĝin. Pri lia verkaro parolis Zlatoje Martinov kiu atente, fakliterature pristudis la verkaron de Liven Dek. Krome prezentiĝis interesa projekto entreprenita de Grafokom el ur. evac: eldono de la manuskriptoj de Tibor Sekelj sub la nomo *De Patagonio al Alasko*. Necesis unue elekti la tekstojn, kiuj estis verkitaj en la serba, kaj tiam esperantigi ilin, kion faris dudeko da tradukistoj, fine ĉion unuecigi, redakti kaj eldoni. Pri tiu eldona projekto rakontis Zdravko Seleš.

Elizabeta Sekelj rakontis pri la hinduniaj jaroj de Tibor Sekelj el kiuj li tiris inspiron por la verko *Padma, la eta dancistino*. Al tiu libro de Sekelj estis atribuita la premio Infanlibro de la jaro en Bonaero, la urbo en kiu la aŭtoro pasigis grandan parton de sia vivo.

Prvi z leve ŝpanski gost Miguel Gutiérrez Adúriz, prva z desne gostiteljica Spomenka Štimec

Poste prezentiĝis la pola tradukisto Tomasz Chmielik kiu lastateme multe okupiĝas pri albana literaturo kaj sub lia stimulo kaj helpo de albanaj esperantistoj aperis pluraj libroj de albanaj aŭtoroj. Krome li okupiĝas pri studo de la tuta flandlingva verkaro de Edmond Privat, kio estas enorma laboro kaj ege grava kiu klarigas multegajn aspektojn de la vivo de tiu esperanta pioniro. Chmielik prezentis ankaŭ parton el sia granda laboro pri la juda kulturo per prezento de unika libro kun komputdisko *La hejmon havis mi* de Mordeĥaj Gebirtig.

Judita Rey Hudeček prezentis novan porinfanan libreton el Kroatio *Heliko Slavek en la kampoj de sunfloroj* kies aŭtorino Sonja Zubović ĉeestis kaj mem iom parolis pri la libro.

Enkonduke en la aranĝon okazis plaĉa koncerto kun partopreno de perkutistino Kaja Farszky kaj operkantisto Neven Mrzlečki.

La publiko havis okazon aŭdi multajn literaturajn fragmentojn kiujn prezentis Djivo Pulitika.

Ne estu pretervidita ankaŭ bonega regalado kiun la organizantoj preparis kaj kies plenumantino kiel kutime estis Jadranka Farszky.

Flegi originalan Esperanto-literaturon estas grava tasko de esperantistoj sed ne multaj Esperanto-movadoj tion seriozo prizorgas. Tial dankon al KEL kaj Spomenka kiuj

jam longatempu zorgas pri tio kaj pene serĉas (kaj trovas) financojn por tio.

Zlatko Tišljar

Srečanje esperantskih pisateljev in prevajalcev v Zagorju

V Hrašćini na posestvu Njeguš v Hrvaškem Zagorju se je odvijalo 12. srečanje pisateljev ter prevajalcev, tridnevni literarni dogodek ob katerem se pisatelji in prevajalci srečajo z občinstvom. Dogodek je bil finančno podprt s strani Hrvaškega Ministerstva za kulturo. Prvi dan je bil namenjen medsebojni diskusiji med samimi pisatelji in prevajalci. Hrvaško esperantsko združenje (Kroata Esperanta Ligo) je med drugim za udeležence organiziralo izlet v Varaždin, ki ga je vodil Stanko Rukelj.

Javnosti je bil posvečen naslednji dan, 13. september, v Hrašćini, majhnem naselju severno od hrvaškega glavnega mesta Zagreba, kamor so prispeli gostujoči pisatelji in občinstvo. Program sta organizirali Hrvaško esperantsko združenje (KEL) in lokalno esperantsko društvo Trixini. Gede na število udeležencev je letošnje srečanje do sedaj bilo največje. Prišlo je dobrih osemdeset udeležencev iz Poljske, Španije, Slovenije, Srbije, Litve in Hrvaške.

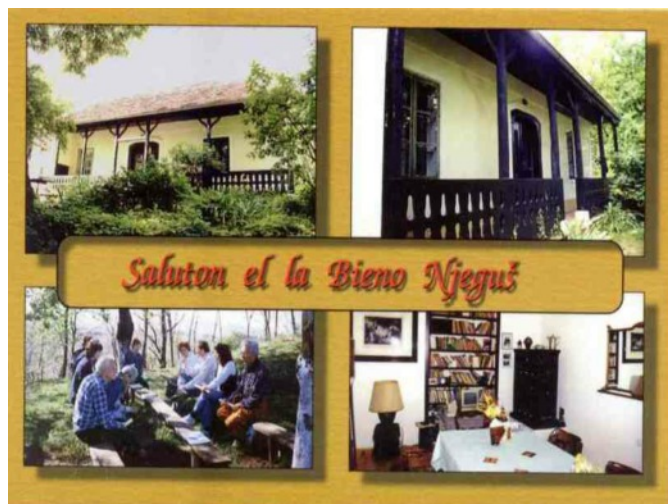
Najpomembnejši gost je bil eden izmed štirih članov Iberske šole: Miguel Gutiérrez Adúriz (umetniško ime: Liven Dek). Govoril je o svojem obsežnem delu, o Iberski šoli, zlasti pa o svojih zadnjih delih. To je bilo prvo srečanje s pisateljem iz te regije in vsem je bilo v veliko veselje. Njegovo obsežno delo je pozorno in strokovno preštudiral ter ga opisal Zlatko Martinov. Predstavil je tudi zanimiv projekt, ki se ga je lotila tiskarna Grafokom iz Djurdjevca: izdaja rokopisov Tiborja Sekelja pod imenom *Od Patagonije do Aljaske*. Najprej je bilo potrebno zbrati tekste napisane v srbskem jeziku in jih prevesti v esperanto. Tega dela se je lotilo dvajset prevajalcev. Na koncu je bilo potrebno vse skupaj poenotiti urediti in izdati. Ta založniški projekt je opisal Zdravko Seleš.

Elizabeta Sekelj, vdova Tibora Sekelja, je pripovedovala o Sekeljevih hindujskih letih v katerih je dobil navdih za zgodbo *Padma, majhna plesalka*. Za to knjigo je v Buenos

Airesu, v mestu, kjer je preživel velik del svojega življenja, prejel nagrado za otroško knjigo leta.

Za tem je nastopil poljski prevajalec Tomasz Chmielik, ki se v zadnjem času veliko ukvarja z albansko literaturo. Z njegovo vzpodbudo in pomočjo je bilo v esperanto prevedenih več knjig albanskih avtorjev. Poleg tega se ukvarja tudi s študijem celotnega opusa frankofonskega pisatelja Edmonda Privata (17. Avgust 1889 - Avgust 28, 1962), kar je ogromno in pomembno delo ker pojasnjuje veliko vidikov življenja tega švicarskega pionirja esperanta. Chmielik je predstavil tudi del svojega obsežnega dela o judovski kulturi s predstavitvijo edinstvene knjige s kompaktnim diskom *Dom je imel mene* Mardoheja Gebirtiga.

Judita Rey Hudeček je predstavila esperantsko izdajo otroške knjižice *Polž Slavek v polju sončnic*, katere avtorica Sonja Zubović je prisostvovala in tudi sama spregovorila o knjižici.

Posestvo Njeguš

Sledil je prijeten koncert marimbistke Kaje Farszky in opernega pevcu Nevena Mrzlečkog.

Poslušalci so imeli priložnost poslušati veliko literarnih odlomkov v esperantu, ki jih je predstavil Djivo Pulitika.

Skrb za izvirno esperantsko literaturo je pomembna naloga esperantistov, vendar se to premalo izvaja. Zato gre zahvala Hrvaškemu esperantskemu združenju kakor tudi gostiteljici Spomenki Štimec, ki že dolgo skrbita za redna srečanja in marljivo iščeta (ter najdeta) sredstva za take namene.

Zlatko Tišljar

Miguel Gutiérrez Adúriz je posnel nekaj fragmentov s srečanja. Posnetek (ob odprti povezavi jih lahko na desni strani najdete še več) je na tej povezavi:

<http://www.youtube.com/watch?v=kv6t42K9v60&feature=youtu.be>

60 let resolucije UNESCO

Montevideo, Urugvaj, 10.12.1954

Letos mineva 60 let od sprejetja znamenite resolucije UNESCO, ki se nanaša na esperanto.

Z zasedanja skupščine UNESCO, Montevideo, 1954

Izjava generalne konference UNESCO, Montevideo, 1954

Resolucija sprejeta 10. decembra 1954 na osemnajstem plenarnem zasedanju.

Generalna skupščina, ki je razpravljala o poročilu Generalnega direktorja o mednarodni peticiji v prid esperantu, je

seznanjena z rezultati doseženimi s pomočjo esperanta na področju mednarodnih intelektualnih odnosov in zbliževanju ljudstev sveta;

priznava, da so ti rezultati v skladu s cilji in ideali organizacije UNESCO;

ugotavlja, da je več držav članic izrazilo svojo pripravljenost uvesti ali razširiti poučevanje esperanta v svojih šolah ali visokošolskih izobraževalnih institucijah in prosi te države članice, da obveščajo generalnega direktorja o rezultatih, doseženih na tem področju;

pooblašča generalnega direktorja, da zasleduje nadaljnji razvoj uporabe esperanta v znanosti, izobraževanju in kulturi, in da v tem smislu sodeluje s Svetovnim esperantskim združenjem v zadevah, ki zadevajo obe organizaciji.

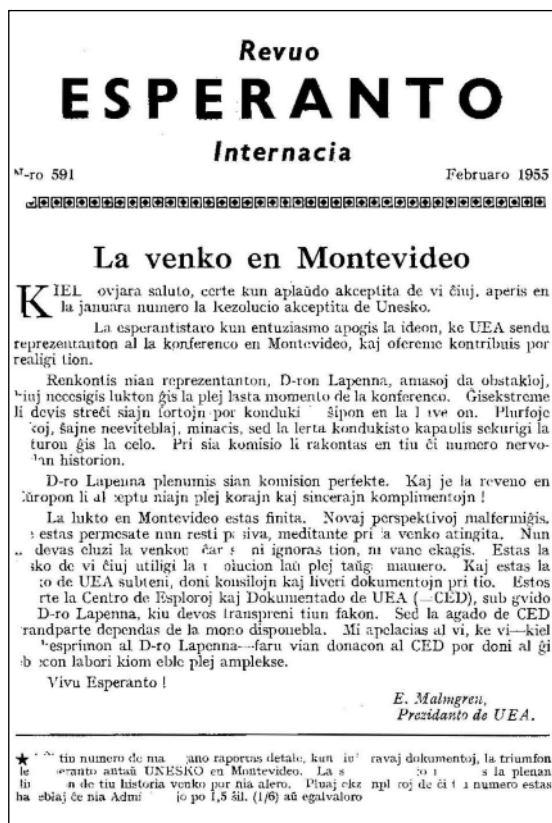
Vsi pomembni dosežki esperantskega gibanja, ki so sledili Montevideu, so posledica tega mejnika. Esperantsko gibanje se lahko zahvali izjemni osebnosti z večstranskim talentom, Ivo Lapenni, da je tako čudovito uspel. Bil je najbolj zgovoren in karizmatičen govornik esperantskega gibanja. Od 1955 do 1974 je bil Ivo Lapenna generalni sekretar UEA in 10 let njegov predsednik. Do zadnjega diha je Ivo Lapenna svoje delo posvetil mednarodnemu jeziku esperantu, enako dinamično in zavzeto kot vedno v duhu dr. L.L. Zamenhofa.

Ivo Lapenna je bil Hrvaški, v Splitu rojen svetovno znani znanstvenik, profesor mednarodnega prava na Univerzi v Zagrebu. Strokovnjak na Mirovni konferenci v Parizu, 1946. V letih 1947-1948 je bil odvetnik-svetovalec v primeru Albanije proti Združenemu kraljestvu pred Meddržavnim sodiščem v Haagu. Profesor primerjalnega sovjetskega in vzhodno-evropskega prava na svetovno znani in prestižni *The London School of Economics and Political Science, University of London*. Vabljen je bil kot

Ivo Lapenna

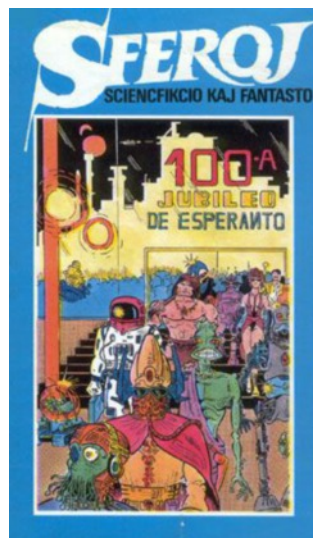
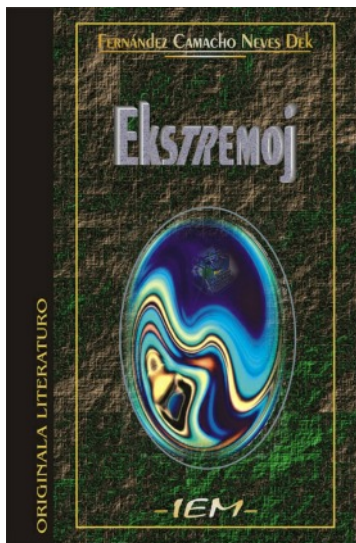
gostujoči profesor na številnih univerzah in pravno-znanstvenih institucijah v vseh delih sveta, vključno s Harvardom in Yaleom. Velik pisatelj v več jezikih. Ugledni violončelist. Eden izmed največjih humanistov sveta. Znan kot arhitekt in graditelj sodobnega esperantskega gibanja. Skoraj 60 let je bil najpomembnejši in najbolj zaslužen pospeševalec mednarodnega jezika in njegove kulture po dr. L. L. Zamenhofu. Od 1952 do 1975 je bil pobudnik in soustanovitelj *Centra za raziskave in dokumentacijo (CED)*, s častnim mandatom direktorja. Od 1952 do 1954 je vodil kampanjo v zvezi s peticijo UN/UNESCO, ki je bila okronana s sodelovanjem med UEA in UNESCO ter z znamenito resolucijo UNESCO 10. decembra 1954 v Montevideu. Posledica tega dogodka je na tisoče člankov objavljenih v svetovnem tisku.

Faksimile revije Esperanto iz leta 1955

Miguel GUTIÉRREZ ADÚRIZ - Liven Dek

V septembru nas je z obiskom počastil pisatelj Miguel GUTIÉRREZ ADÚRIZ, znan pod več psevdonimi: Liven Dek, Svena Dun, Maria Zocato Ten in še mnogi drugi. Rojen je bil leta 1950 v Kantabriji. Njegov opus obsega poezijo, novele, učbenike, ukvarja se tudi s prevajanjem, v načrtu ima izdati špansko-esperantski slovar. Pesniške oblike, ki jih zasledimo so soneti (*Al viro nomata Suzana*) in večinoma kratke pesmice, kot haikuji. V novelah večinoma obravnava znanstveno fantastiko (*Sferoj*) ali pa piše o vsakodnevnih stvareh (*Ne ekzistas verdaj steloj*), kjer so tudi mikro novele, ki lahko obsegajo samo en stavek.

esperantsko združenje.

V svojem nastopu se je razgovoril tudi o pokrajini, v kateri se je rodil - Kantabriji.

To je slikovita pokrajina na severu Španije, po njegovih besedah idealna za prebivanje, mirna in z malo prebivalcev. Na tem območju je veliko jam z najbolj znano na svetu - Altamiro. Pokrajina ima tudi nekaj skupnega s Slovenijo, saj se lahko v enem dnevu kopate v morju in smučate v gorah.

Prebivalci se ukvarjajo predvsem z živinorejo. Pašnike imajo podobno razdeljene s kamni kot na krasu. Prav tako imajo medvede, med temi so tudi slovenski.

Miguel GUTIÉRREZ ADÚRIZ

Veliko piše o odnosih med ljudmi, vendar jih postavi v prihodnji čas, saj je to bolj všeč mladim. V svojih delih uporablja pregovore, ki jih načeloma v esperantu ni, vendar on izbira takšne, da jih lahko razumemo tudi tisti, ki španskih pregovorov ne poznamo (*Peča tago*).

Vrsto let je bil urednik biltena španske esperantske federacije. Je prejemnik več nagrad na literarnih natečajih (Belartaj konkursoj), ki jih organizira Svetovno

Karmen Lešnik bere prevod Miguelove črtice

Miguel Gutiérrez Adúriz je zelo prijeten za pogovor, tako, da če se boste kadar koli podali v Španijo, ga le pokličite in se dogovorite za kakšno kavico.

Karmen Lešnik

Miguel Gutiérrez Adúriz predstavlja svoje delo

Live! DEK (María Zocato Díez, Svena Dun in mnogi drugi psevdonimi) je psevdonim Miguela GUTIÉRREZa ADÚRIZA, rojenega 1950 v Kantabriji. Je španski esperantski pisatelj, prevajalec, založnik, član esperantske literarne šole Ibero scuola (Iberska šola). Bil je zunanji član Akademio de Esperanto (Akademije esperanta) do januarja 2013.

Gutiérrez je inženir kemije. Esperanta se je učil kot 19-letnik. Izdal je znanstveno-fantastično serijo Sferoj (Sfere), Orbito nula (Ničelna orbita) in Future (V prihodnosti) ter različna dela drugih avtorjev o in v esperantu. Do leta 2005 je bil urednik Boletín, biltena španskega združenja. Sodeloval je in še sodeluje v mnogih revijah, npr. v Monato in Literatura Foiro. Na literarnih natečajih je dobil več nagrad. Piše učbenike za špansko govoreče, napisal je slovarja esperantsko-španski ter špansko-esperantski.

Kien vi iras, maljunulo?

Kien portas vin tiuj lacaj piedoj?

La pezo de via kaduka korpo, kaj de la ĉifonoj kiuj ĝin kovras, iĝis troa por tiu paro da feblaj kruroj. Vere, tiuj du tremantaj fadenoj el mola kamo kaj fragilaj ostoj, kies malforteco trenas vin, jam preskaŭ ne povas elteni pli. De antaŭ kelkaj tagoj viaj piedoj ne plu paŝas, sed rampas, inter la jenfina vico de konstruaj el cemento, ŝtalo kaj kristalo, de ĉi mirinda urbo, kiun vi trovas diabla kaj el kiu eskapi ŝajnas utopio.

Nu, sidiĝu, sidiĝu maljunulo. Jes, tiel... tre bone! Ripozu, klinu la kapon apoge al la muro, sed... stulta oldulo, ne rigardu supren, ne perdu tiel vian tempon, viaj klopodoj absurdas. Vi bone scias, ke estas tute neeble vidi la ĉielon. Vi ĝin ne trovos. Tiuj monstraj konstruaj altas tiel, ke oni neniam atingas vidi ilian supron, eĉ kiam, post alarmo ĉe kriza situacio, oni funkciigas plenpotence la kolosajn ventolatorojn, kiuj reduktas la gradon de poluo de la atmosfero ĝis denove elteneblaj niveloj de spirebleco.

Jes ja, mi scias, ke por vi estis mirinda tiu neforgesebla tago, kiam hazarde vi povis ekstaze kontempli peceton de ĉielo. Vi ja memoras bone, tre bone, ĉu ne? Okazis antaŭ tri jaroj, kiam, koincidence kun nekutime malalta indico de poluo, specifa robotbrigado malkonstruis la enorman muzeon de historio por munti sur ties tereno pliajn blokojn de loĝdomoj. La tuta laboro daŭris apenaŭ kelkajn horojn, sed dum parto de tiu tempo, ĝi aperis antaŭ viaj miraj okuloj. Jes, tio estis la ĉielo, kvankam temis nur pri eta peco, nigra kaj profunda peceto da ĉielo, en kiu malforte scintilis aro da lumaj punktoj.

Malgraŭ ĉio, tiu truo, momente malfermita, ŝajnis al vi granda fenestro rigardanta al nesondebla infinito, al etemo... kaj sento apenaŭ konceptebla invadis vin tute, plene, kiel iu nedifinita kaj nehaltebla tajdo.

Kaj denove, plian fojon, vi rememoris, kvankam tiam multe pli intense ol iam ajn antaŭe, la historiojn, kiujn avo Marteno sopire rakontis al vi pri ĉieloj kaj maroj, pri kampoj kaj arbaroj, pri riveroj kaj sovaĝbestoj, pri... Kaj vi komprenis, ke tiumomente noktas, kaj ke tiuj briletantaj punktoj estas steloj, foraj mondoj. Kaj kiam la febre laborantaj robotoj fine ŝtopis la lastan eron de tiu magia truo kaj, do, ne plu eblis vidi ion supre, mi scias, ke unuafoje en via vivo vi trovis la urbon abomeninda, naŭza, obsede karcera, kaj vi sentis vin senespere katenita kaj senpova.

Kam greŝ, starec?

Kam te neseta ti utrujeni nogi?

Teĝa viaj onemoglega telesa in krp, ki ga pokrivaĵo, postaja odveĉ paru beteĝnih nog. Resniĉno, ti dve tresoĉi nitki iz mehkih sklepov in lomljivih kosti, katerih oslabelost povzroĉa, da te ĝe skoraj ne morejo veĉ prenaŝati. Ĝe nekaj dni tvoje noge ne hodiĵo veĉ, ampak se plazijo med neskonĉnimi vrstami konstrukcij iz betona, jekla in stekla, tega sijajnega mesta, ki ga imaŝ za hudiĉevega in iz katerega je pobeĝ utopija.

No, sedi, sedi starec. Da, tja ... zelo dobro! Poĉivaj, nasloni glavo na steno, toda ... neumni starec, ne gleĝ gor, ne izgubi toliko via ĉasa, viaj trud je zaman. Zelo dobro veŝ, da ni mogoĉe videti neba. Ne boŝ ga naŝel. Te poŝastne konstrukcije so tako visoke, da nihĉe ne vidi vrha, celo po alarmu pri krizni situacii samo moĉno delujeĵo velikanski ventilatorji, ki zmanjŝajo raven onesnaĝenja ozraĉja do ponovne znosne ravni za dihanje.

Da, vem, da je bil zate ĉudovit ta nepozaben dan, ko si po nakliĉu lahko zanosno obĉudoval koŝĉek neba. Spominjaŝ se dobro, zelo dobro, ali ne? Zgodiĵo se je pred tremi leti, ob nenavado nizki stopnji onesnaĝevanja, ko je posebna brigada robotov poruŝila ogroman zgodovinski muzej, da bi na tem zemliŝĉu zgradili veliko stanovanjskih blokov. Celotno delo je trajalo samo nekaj ur, toda v delu tega ĉasa, se je pojavaĵo pred viajmi zaĉudenimi oĉmi. Da, to je bilo nebo, ĉeprav samo teman majhen koŝĉek, ĉrn in globok koŝĉek neba, na katerem je rahlo migotala mnoĝica svetlih toĉk.

Klĵub temu se ti je zdelo, ta na kratko odprta luknja, kot veliko okno s pogledom iz majhnosti na neraziskano neskonĉnost in ta obĉutek te je v celoti in povsem preplavil, kot neka nedoloeĉa in neustavljiva plima.

In ponovno, kot ĝe veĉkrat, si se spomnil, ĉeprav mnogo bolj intenzivno kot kdajkoli prej, zgodiĵo, ki ti jo je dedek Martin hrepeneĉe povedal o nebu in morju, o poljih in gozdovih, o rekah in zvereh, o .. In ti si razumel, da se je v tistem trenutku znoĉilo in da so te utripajoĉe pike zvezde, oddaljeni svetovi. In ko so mrzliĉno delajoĉi roboti konĉno zaprli zadnji del te magiĉne luknje in torej ni bilo mogoĉe veĉ videti, kaj je zgoraj, vem, da si prviĉ v svojem ĵivljenju ugotovil, da je mesto ogabna, gnusna kletka za muĉenje, in se poĉutil brezupno zaprt in nemoĉen.

Certe, post la fino de tiu vido, estis malfacile al vi akcepti la ĉirkaŭan realon. Kaj mi komprenas, ke de tiam via ununura deziro estas vidi denove la ĉielon. Avo Marteno praviĝas. Liaj historioj ne estis frukto de la kaduka menso de deliranta maljunulo. La ĉielo ekzistas kaj la urbo estas vere finhava. Ekster ĝi, vi pensis, devas do ekzisti alia mondo, malsimila, sovaĝa kaj mirinda, kie kreskas arboj kaj bestoj, kaj riveroj fluas libere sub pura kaj infinita ĉielo. Sed jen, malgraŭ via strategio, tri jarojn irante rekte antaŭen sur la sama strato, vi ne povis ankoraŭ forlasi ĉi teruran urbon, ŝajne senfinan, angoran kiel tombo...

Mi jam rimarkis, maljunulo, ke lastatempe viaj antaŭe kutimaj eniroj en la grandajn kelojn, por avide serĉi manĝorestaĵojn en la rubuoj, fariĝis tagon post tago, iom post iom, pli kaj pli maloftaj.

Seveda, po koncu tega pogleda, ti je bilo težko sprejeti resničnost okolice. In razumem, da je od takrat tvoja edina želja, spet videti nebo. Dedek Martin je imel prav. Njegove zgodbe niso bile sad propadajočega uma starca v deliriju. Nebo je in mesto ima meje. Misliš, da mora zato izven mesta obstajati drug svet, drugačen, divji in čudovit, kjer rastejo drevesa in živali, in reke tečejo pod čistim in neskončnim nebom. Ampak tudi po treh letih hoje naravnost po isti ulici še nisi mogel zapustiti tega groznega mesta, na videz neskončnega, strašljivega kot grob.

Sem že opazil, starec, da v zadnjem času tvoji pogosti prihodi v velike kleti, kjer pohlepno iščeš ostanke hrane v posodah, postajajo iz dneva v dan, malo po malo, vse bolj in bolj redki.

Nu, kion vi faras nun? Kial vi stariĝas? Vi devus ankoraŭ ripozi. Vi, vi... Jes mi supozas, ke vi antaŭsentas ion. Ĉu ne? Mi konjektas, ke tiel estas, ke io, ene de vi, diktas vin avanci plu, kaj vi ne havas multe da tempo. Sed atentu, vi eniros malpermesitan zonon. Rigardu tiujn avertilojn. Haltu, ne estu tiel obstina. Vi ne rajtas resti ĉi-aree. Estas danĝere, estas...

Viaj okuloj malfermiĝas anksiaj. Finfine vi malkovris ĝin, maljunulo. Ankaŭ mividasĝin. Spite ĉion vi atingis vian celon. Jes, tie antaŭe la urbo finiĝas. Sed atentu, estu prudenta, iru retro. Ĉi loko estas malpermesita, malpermesita, ĉu vi komprenas?

Mi scias, ke viaj laĉaj piedoj revas flugi antaŭen, sed ne rapidu tro. Via koro malfortas kaj ĝi certe ne eltenus. Jes, jes, ankaŭ mi vidas tie, antaŭe, tiel proksime, pecon de virga tero, sen konstruaĵoj; kaj iom pli for, maron, aŭ ĉu eble temas nur pri lago, kaj la ĉielon, kaj...

No, kaj boŝ storil? Zakaj vstajaŝ? Ŝe vedno bi moral poĉivati. Ti, ti ... Da, mislim, da ne slutiŝ niĉesar. Ali ne? Predvidevam, da je tako, da ti nekaj v tebi narekuje napredovati, ker nimaŝ veĉ veliko ĉasa. Toda bodi previden, priŝel boŝ v prepovedano obmoĉje. Poglej ta opozorila. Ustavi se, ne bodi tako trmast. Ne smeŝ biti tukaj. Nevarno je, je ...

Tvoje oĉi se odpirajo. Konĉno si odkril, starec. Tudi jaz ga vidim. Kljub vsemu si doseĝel svoj cilj. Da, tam spredaj se konĉa mesto. Toda pazi, bodi previden, vrni se. Ta kraj je prepovedan. Prepovedan, razumeŝ?

Vem, da tvoje utrujene noge želiĝo poleteti naprej, vendar ne hiti preveĉ. Tvoje srce je slabotno in gotovo ne bo zdržalo. Da, da, tudi jaz vidim tisto, spredaj, tako blizu, kos deviŝkega zemljiŝĉa brez stavb; in malo bolj oddaljeno morje, ali pa gre le za jezero, in nebo, in ...

Sed haltu tuj, ne avancu pli. Tiu luma ĉielo, tiu malhele verda maro, tiu aperta kampo sur kiu vi kredas percepti starantan arbon, similan al tiuj, pri kiuj parolis al vi via avo, sed kiujn vi neniam vidiŝ, tiu... Hej, rigardu, ĉu vi ne vidas la grandajn ŝildojn, kiuj avertas nepre ne preterpasi tiun limon. Haltu! Haltu...!!!

Ho, ve... stulta oldulo, la sekursistemo ekfunkciis automate, fulme, kun la drasta efikeco de senanima maŝino. Kaj tiu blindiga sparko malebligis por ĉiam vian aliron al la tiomfoje revata libero. Ĝi mortigis vin, kaj vi eĉ tion ne konsciis, ĉar dum la morto ekposedis vin, vi, maljunulo, blindiĝis al ĉio cetera, nur kapablis vidi tiun luman ĉielon, tiun ondantan maron, kaj tiun kampon en kiu, kvazaŭ defie, ŝajnas stari arbo. Kaj ĉio ĉi ŝajnis al vi miraklo. Kaj mi ne povis, nek volis, diri al vi, ke la kupolo kovranta la urbon signifas vivon, ne eblas ĝin trapasi, kaj eĉ se oni povus eviti ĉiujn sekursistemojn, la morto ekstere estus des pli kruela, ĉar la ĉielo, la maro, la kampo kaj la arbo, kiujn vi vidis, ne plu samas tiujn, pri kiuj al vi parolis avo Marteno. De antaŭ longe la radiumaktiveco regas la surfacon de nia planedo. Ne plu estas vivo ekstere. Ĉio estas morta, inkluzive la senvivan trunkon, kiun vi prenis por arbo. Ĉio estas morta. Kaj la paradizo al kiu vi kredis kuri, en la lasta momento de via vivo, ne ekzistas; ĉar la ununura ekzistanta paradizo troviĝas ĉi tie, sub la kupolo, ĉe la ŝirmo de ĉi monstra urbo.

Toda ustavi se tukaj, ne hodi naprej. To svetlo nebo, to temno zeleno morje, to odprto polje, na katerem ĉutiŝ stojiĉe drevo, podobno tistim, o katerih ti je govoril dedek, toda ŝe nikoli ga nisi videl ... Hej, glej, ali ne vidiŝ velike table, ki ti prepoveduje prestopiti mejo. Stoj! Stoj ... !!!

O, joj ... neumni staret, varnostni sistem deluje avtomatsko, bliskovito, z grobo uĉinkovitostjo brezduŝnega stroja. Ta zasleplujiĉa iskra ti za vedno onemogiĉa dostop do tolikokrat sanjane svobode. Ubilo te je in se ne zavedaŝ, ker te je ujela smrt, ti staret, slep za vse drugo. Sedaj lahko vidiŝ svetlo nebo, valovito morje in polje, v katerem, se zdi, da kljubovalno stoji drevo. Vse to se ti zdi ĉudeŝ. In niti ne morem niti noĉem ti povedati, da kupola, ki pokriva mesto pomeni ŝivljenje, ne jo prestopiti, in tudi ĉe bi se lahko izognili vsem varnostnim sistemom, bi bila smrt zunaj ŝe bolj kruta. Ker nebo, morje, polje in drevo niso isti kot tisti, od katerih ti je pripovedoval ded Martin. Ŝe dolgo ĉasa radioaktivnost obvladuje povrŝino naŝega planeta. Ŝivljenje zunaj ni veĉ. Vse je mrtvo, tudi deblo, ki si ga imel za drevo. Vse je mrtvo. Raj. v katerega verjameŝ v zadnjem trenutku svojega ŝivljenje, ne obstaja; ker edini obstojiĉi raj je tukaj, pod kupolo, pod ŝĉitom tega poŝastnega mesta.

Prevedel: Milan Jarnoviĉ

